

2 Windows, inleiding

Windows is het meest gebruikte besturingssysteem ter wereld.

2.1 Windows, een eerste verkenning

In het vorige hoofdstuk heb je gezien wat een besturingssysteem is. Nu ga je werken met Windows. Windows start direct als je de computer aanzet.



Een eerste verkenning...

WindowsWeetje

Koude start

Als de computer met de aan/uit-knop wordt aangezet, spreken we van een **koude start**.


Opgave 1.

- Zet de computer aan. Na een tijdje zie je het beginscherm van Windows, bijvoorbeeld:



Je ziet een aantal pictogrammen op het **bureaublad**. Onderaan zie je de **Taakbalk** (zie 2.5 op pagina 6).

- Zet de muis op de **Start**-knop, maar klik er niet op. Welk bericht zie je? Schrijf dit in je schrift op.

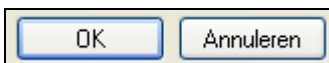
	<p>Opmerking Op jouw computer kan het bureaublad er anders uitzien. Dat hangt bijvoorbeeld af van welke programma's er allemaal op de computer staan. Ook kan de achtergrond anders zijn. In het voorbeeld zie je de achtergrond Ierland. Maar misschien zie je op jouw school het logo van jouw school of nog iets anders.</p>
---	---

Opgave 2.

- Schrijf in je schrift de namen op van 5 pictogrammen.
- Welke achtergrond zie je op jouw computer?

2.2 Knoppen, schuifjes, tabbladen, keuzevakjes en invulvakken

Hier zie je een overzicht van knoppen, schuifjes, keuzevakjes en invulvakken die je in Windows kunt tegenkomen.



Voorbeelden van **knoppen**. Hier kun je met de muis op klikken.

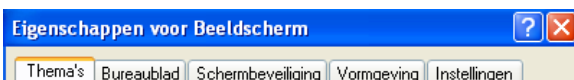


Een voorbeeld van een **pijltjesknop**. Hier kun je bijvoorbeeld op klikken om meer keuzes te zien.



Een voorbeeld van een **schuifje**. Je kunt het schuifje verplaatsen door de muis erop te zetten en daarna te **slepen**. Slepen betekent dat je de linker muisknop ingedrukt houdt en daarna de muis naar beneden of boven beweegt.

Nog een voorbeeld van een schuifje.



Dit zijn voorbeelden van **tabbladen**.

Weergeven

- Taakvenster starten
- Markeren
- Bladwijzers
- Statusbalk
- Scherminfo

Geef de gewenste zoekcriteria op

De volledige of gedeeltelijke bestandsnaam:

Een woord of uitdrukking in het bestand:

Voorbeeld van **vierkante keuzevakjes**. Hierbij kun je meer keuzes aangeven door met de muis in zo'n vakje te klikken.

Voorbeelden van **invulvakken**. Klik één keer met de muis in zo'n vak. Daarna kun je er tekst in typen. Je kunt naar een volgend vak 'springen' door op de **Tabtoets** te drukken. Maar je kunt ook in een volgend vak klikken.

WindowsWeetje

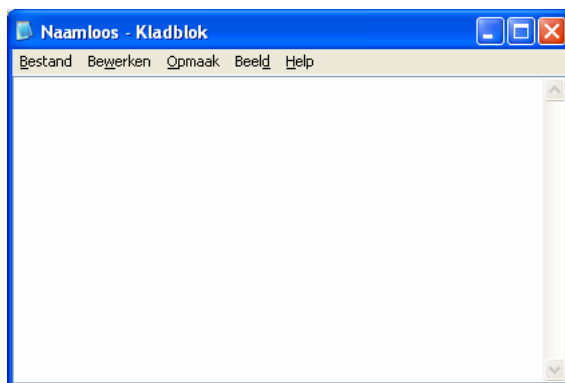
Warme start

Als je op de reset-knop van de computer drukt, start de computer opnieuw op. Ook bij het **Afsluiten** van Windows kun je ervoor kiezen om de computer opnieuw op te starten. In zulke gevallen spreken we van een **warme start**.



Opgave 3.

- Klik op **Start**.
- Ga met de muis naar **Alle programma's**.
- Ga met de muis naar **Bureau-accessoires**.
- Klik op de keuze **Kladblok**. Je ziet dan het volgende scherm, bijvoorbeeld:



- Typ je naam.
- Klik op **Bestand**
- Klik op **Afsluiten**. Je ziet een klein venster. Daarin zie je een aantal keuzes. Schrijf die keuzes in je schrift op.
- Klik op **Nee**. De tekst (je naam) wordt nu niet opgeslagen. Het programma **Kladblok** is afgesloten.

Als je voor het eerst met een computer werkt, ben je misschien bang dat je de computer kunt beschadigen. Het is verstandig bij die eerste stappen hulp te hebben. Je zult zien hoe snel je het leert.



2.3 Windows afsluiten

Als je klaar bent, kun je de computer uitzetten.

Opgave 4.

- Klik op **Start**.
- Kies **Uitschakelen**. Je kunt hier enkele keuzes maken. Dit scherm heb je nodig als je de computer wilt uitzetten. Schrijf de keuzes in je schrift op.
- Klik op **Annuleren**. Je bent terug in het begin-scherm.

WindowsWeetje

Afsluiten

Om de computer af te sluiten, kun je ook **Alt + F4** gebruiken. Je ziet dan hetzelfde scherm als in de opgave hiernaast. Dit is handig als de muis het niet meer doet.

Nog meer over afsluiten

Elk programma in Windows kun je ook met **Alt + F4** afsluiten.

2.4 Klikken, dubbelklikken en slepen

Hieronder zie je de mogelijkheden met de muis.

Klik	Wat gebeurt er?
1 x klikken met de linker muisknop	- iets selecteren - verplaatsen van de cursor
1 x klikken met de rechter muisknop	- openen van een snellmenu
dubbelklikken (dit doe je altijd met de linker muisknop)	- starten van een programma - openen van een bestand
1 x op de linker muisknop drukken en ingedrukt houden	- slepen als je de muis beweegt

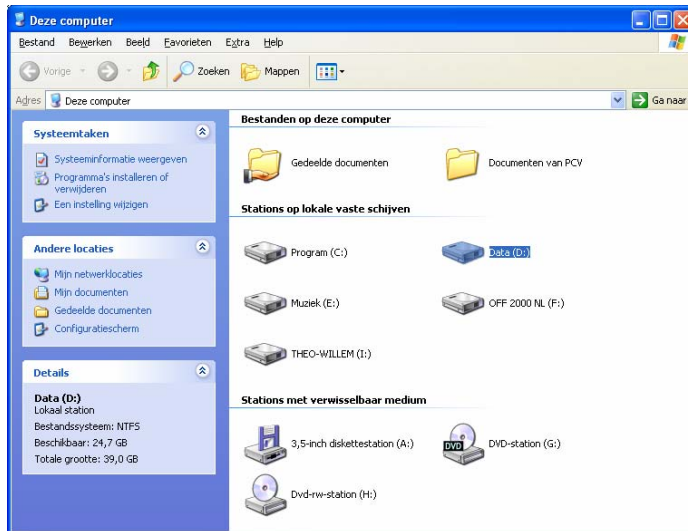
Opgave 5.

- Klik op het pictogram **Deze computer**. Wat is er gebeurd? Schrijf dit in je schrift op.
- Klik ergens anders in het scherm, maar niet op een pictogram. Wat is er gebeurd met het pictogram **Deze computer**? Schrijf dit in je schrift op.



Opgave 6.

- Dubbelklik op het pictogram **Deze computer**. Je ziet dan het onderstaande venster, bijvoorbeeld:



Klik op dit kruis om het venster te sluiten.



Slepen met de muis...



Opmerking

Als het dubbelklikken niet lukt, kun je er ook 1x op klikken en daarna op de Enter-toets drukken.

- Klik op het kruis rechtsboven in het venster (zie figuur hierboven). Wat is er gebeurd? Schrijf dit in je schrift op.

Opgave 7.

- Klik op het pictogram **Deze computer**.
- Sleep het pictogram naar een andere plaats op het bureaublad. Laat de linker muisknop los. Wat is er gebeurd? Schrijf dit in je schrift op.
- Sleep het pictogram **Deze computer** weer terug naar zijn plaats.



Opmerking

Het kan zijn dat het slepen van het pictogram **Deze computer** niet lukt. Dit komt omdat de instellingen op jouw computer anders kunnen zijn. Vraag aan je docent om de instellingen te veranderen zodat je toch kunt slepen.

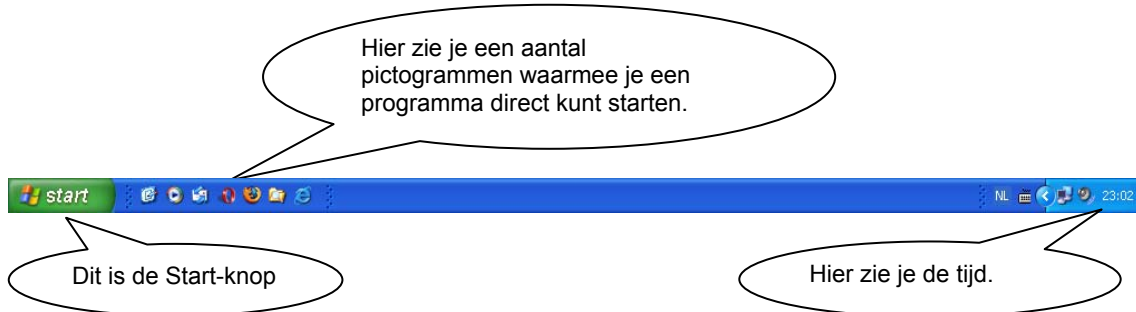
Wat is dat nou? Het is een foto van de eerste computer-muis. De muis werd uitgevonden door Doug Engelbart in de Verenigde Staten (1964). Eerst werd om de muis gelachen. Maar al snel bleek hoe handig zo'n muis wel was.



Foto: Doug Engelbart

2.5 De Taakbalk

De balk onderaan je scherm is de **Taakbalk**.



Hierboven zie je de Taakbalk. Op jouw computer kan het er anders uitzien. Dat hangt af van de programma's die op jouw computer staan.

Opgave 8.

- Schrijf in je schrift op hoe de taakbalk er op jouw computer uitziet.

Het belangrijkste onderdeel van de Taakbalk is de Start-knop. Als je hier op klikt, zie je een zogenaamd **pull up menu**. Dit menu hangt af van de instellingen van de computer. Er zijn twee menu's: **Windows XP** en **Windows klassiek**. Hieronder zie je voorbeelden van beide menu's.




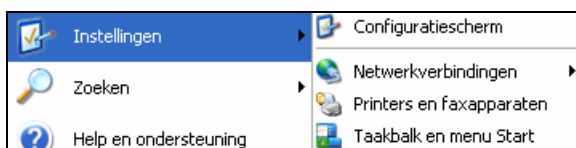
Beide menu's hebben meestal 3 delen:

1. Onderste gedeelte: voor het uitzetten van de computer (**Uitschakelen**) of afmelden van een bepaalde persoon.
2. Middelste gedeelte: bijvoorbeeld **Programma's** voor het opstarten van programma's of **Instellingen** voor bijvoorbeeld het wijzigen van instellingen van je beeldscherm of de printer.
3. Bovenste gedeelte: voor allerlei andere zaken (is nu niet van belang).

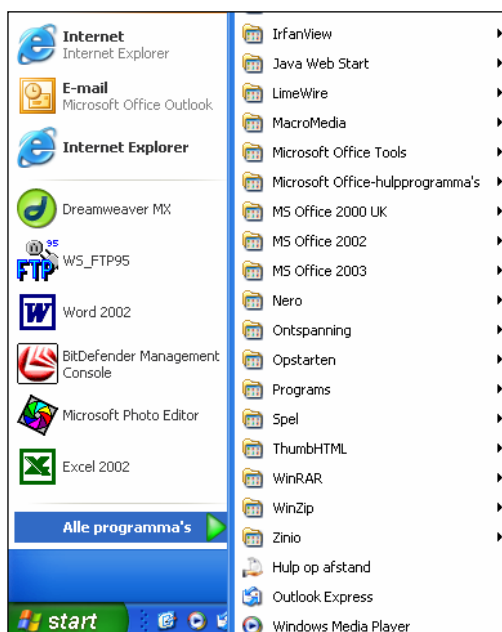
Opgave 9.

- Schrijf in je schrift op welk menu je ziet als je op de Start-knop klikt: het menu Windows XP of het menu Windows klassiek.

Achter sommige namen zie je een zwart pijltje  staan. Als je er de muis er op zet, zie je een nieuw menu. Dit noemen we een **submenu**. In het figuur hieronder zie je bijvoorbeeld het submenu van **Instellingen** (menu Windows klassiek).



In het menu Windows XP ziet dit er heel anders uit. Kijk maar in onderstaande figuur.



Als je op de Start-knop klikt, zie je het menu van de vorige pagina. Als je de muis op **Alle programma's** zet, zie je het submenu.

In dit boek werk je met menu van Windows XP.

Opgave 10.

- Schrijf in je schrift enkele namen van submenu's op, bijvoorbeeld **Bureau-accessoires**.

2 WINDOWS, INLEIDING

Naast de Start-knop staat vaak nog een aantal pictogrammen. Als je er één keer op klikt, start je meestal een programma, bijvoorbeeld Internet Explorer.



Dit is het pictogram van de Internet Explorer



Als je aan de rechterkant op het luidsprekertje klikt, zie je een volumeknop (zie figuur hiernaast).

Als je de muis op de tijd zet, zie je de datum (zie figuur hiernaast).



Opgave 11.

Zie je op jouw computer ook het pictogram van de Internet Explorer in de Taakbalk staan (ja/nee)? Schrijf dit in je schrift op.

Opgave 12.

Zie je op jouw computer ook het pictogram van de luidspreker in de Taakbalk staan (ja/nee)? Schrijf dit in je schrift op.

Opgave 13.

Als je de muis even op de tijd zet, zie je de datum.

- Welke datum zie je? Schrijf dit in je schrift op.
- Klopt de datum (ja/nee)? Schrijf dit in je schrift op.



Opgave 14.

- Klik op **Start**.
- Ga naar **Alle programma's**. Schrijf in je schrift 5 namen van programma's op die op jouw computer staan.
- Klik ergens anders in het beeldscherm (het Startmenu is dan weg).

2.6 Vensters

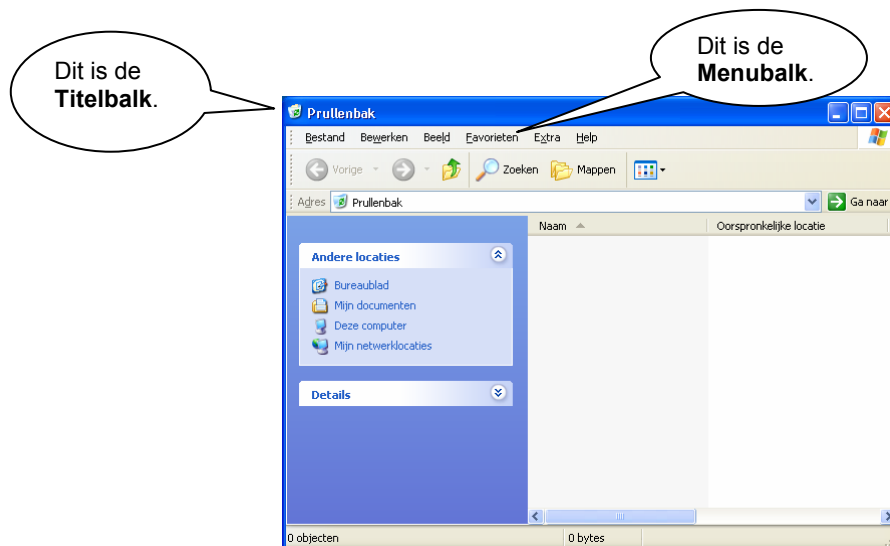
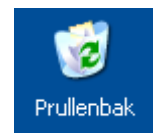
In Windows zijn vensters belangrijk. Maar wat is nu een venster? Een venster is een rechthoek waarin iets staat. Bijvoorbeeld een programma. Vensters kun je meestal groter of kleiner maken. Je kunt meer vensters op je scherm zetten. Nu snap je misschien ook waar de naam Windows vandaan komt (Windows is Engels voor 'vensters'). Een voorbeeld van een venster zie je op pagina 5 (**Deze computer**). In de volgende opgaven ga je met vensters werken.



Vensters...

Opgave 15.

- Dubbelklik op het pictogram van de **Prullenbak**. Je ziet dan het volgende venster, bijvoorbeeld:



- Klik op de titelbalk en houd de linker muisknop ingedrukt. Sleep het venster naar een andere plaats op het bureaublad. Als dit niet gaat, lees dan eerst de volgende paragraaf.

In de volgende paragraaf ga je verder met deze opgave.



2.6.1 De symbolen in de rechter bovenhoek van een venster

In de rechter bovenhoek van een venster kun je de volgende symbolen zien.

Knop Betekenis



Sluitknop. Als je hier op klikt, sluit je het venster.



Minimaliseerknop. Als je hier op klikt, verdwijnt het venster. Op de Taakbalk zie je dan een rechthoek met de naam van het programma. Als je in de Taakbalk op die rechthoek klikt, zie je het venster weer.



Maximaliseerknop. Als je hier op klikt, krijgt het venster het maximale formaat (je scherm is dan vol).



Vorig formaat knop. Als je hier op klikt, gaat het venster terug naar het vorige formaat. **Let op:** deze knop zie je alleen als je éérs op de maximaliseerknop hebt gedrukt.

Hieronder zie je de titelbalk van het venster **Prullenbak**. Aan de rechterkant zie je de knoppen voor **Minimaliseren**, **Maximaliseren** en **Sluiten**.



Hieronder zie je nogmaals de titelbalk van het venster **Prullenbak**. Zie je dat de knop **Maximaliseren** nu is vervangen door de knop **Vorig formaat**? Dit komt omdat het venster zijn maximale formaat heeft (je scherm is dus vol).



Hier zie je de knop **Vorig formaat**.

Opgave 16.

Het venster **Prullenbak** staat nog op je scherm.

- Minimaliseer het venster **Prullenbak**. Wat is er gebeurd? Schrijf dit in je schrift op.
- Zet de muis op de knop **Prullenbak** in de **Taakbalk**, maar klik nog niet. Welk bericht zie je? Schrijf dit in je schrift op.
- Klik op de knop **Prullenbak** in de **Taakbalk**. Het venster heeft zijn oude vorm terug gekregen.
- Oefen zelf met de knoppen **Minimaliseren**, **Maximaliseren**, **Vorig formaat** en **Sluiten**.
- Sluit het venster **Prullenbak**.



2.6.2 Vensters verkleinen en vergroten

Vensters kun je verkleinen of vergroten. Als je de muis precies op een rand zet, zie je dubbele pijltjes. Je hebt de volgende mogelijkheden:

- ↔ **Horizontaal:** venster vergroten of verkleinen van links naar rechts (of andersom).
- ↑↓ **Verticaal:** venster vergroten of verkleinen van boven naar beneden (of andersom).
- ↖↘ **Diagonaal:** venster vergroten of verkleinen van links naar rechts en van boven naar beneden of (andersom).

Opgave 17.

- Dubbelklik op het pictogram **Deze computer**. Klik eventueel op de knop **Vorig formaat**.
- Zet de muis op de hoek rechts onderin. Zorg dat je de diagonale pijltjes ziet.
- Sleep de muis naar linksboven. Maak het venster zo klein mogelijk. Wat is er gebeurd met de woorden in de menubalk? Schrijf dit in je schrift op.
- Maak het venster zo groot mogelijk.
- Zorg dat het venster alleen op de bovenste helft van je scherm staat. Dus breder en korter maken.
- Maak het venster ongeveer de helft smaller. Als het goed is, is het venster nu ongeveer een kwart van je scherm geworden.
- Versleep het venster naar linksonder.
- Versleep het venster naar rechtsboven.
- Zet de muiswijzer op de hoek linksonder van het venster. Houd de linker muisknop ingedrukt. Sleep nu de hoek naar linksonder op je scherm. Je scherm moet nu bijna 'vol' zijn.
- Sluit het venster **Deze computer**.

2.7 Titelbalk en Menubalk

In paragraaf 2.6 op pagina 9 heb je gezien dat het venster **Prullenbalk** een **Titelbalk** en een **Menubalk** heeft. In de **Titelbalk** staat altijd de naam van het venster, bijvoorbeeld **Prullenbak**. Als je met een programma werkt (bijvoorbeeld Word), zie je in de titelbalk de naam van het programma en de naam van het document.



De titelbalk van Word. Links zie je de naam van het document en rechts daarvan de naam van het programma.

In de **Menubalk** kun je zogenaamde **rolmenu's** zien. Als je op een woord in de menubalk klikt, kun je het rolmenu zien.

Opgave 18.

- Open het programma **Kladblok**.
- Open het rolmenu van **Bestand**.
- Zie je hetzelfde menu als hiernaast? Schrijf dit in je schrift op.
- Welke woorden zie je nog meer in de menubalk staan? Schrijf die in je schrift op.
- Zijn alle rolmenu's even lang (ja/nee)?
- Welk rolmenu is het langst?
- Sluit **Kladblok**.

Naamloos - Kladblok	
Bestand	Bewerken Opmaak
Nieuw	Ctrl+N
Openen...	Ctrl+O
Opslaan	Ctrl+S
Opslaan als...	
Pagina-instelling...	
Afdrukken...	Ctrl+P
Afsluiten	

Opgave 19.

- Dubbelklik op het pictogram **Deze computer**.
- Minimaliseer dit venster. Wat is er gebeurd? Schrijf dit in je schrift op.
- Zet de muis op de knop **Deze computer** in de Taakbalk, maar klik nog niet. Welk bericht zie je? Schrijf dit in je schrift op.
- Klik op de knop **Deze computer** in de Taakbalk. Het venster heeft zijn oude vorm teruggekregen.
- Maak het venster zo groot mogelijk.
- Maak het venster kleiner.
- Zet dit venster in het midden van je scherm.
- Klik buiten het venster op het **Bureaublad**. Wat is er met de Titelbalk gebeurd? Schrijf dit in je schrift op.
- Klik ergens in het venster **Deze computer**. Wat is er met de Titelbalk gebeurd? Schrijf dit in je schrift op.
- Sluit het venster **Deze computer**.



Clarence is klaar met zijn opdrachten. Hij speelt nu een spelletje. Clarence: *'Ik ben meestal vrij snel klaar met de opdrachten. Van mijn leraar mag ik dan een spelletje doen. Niet iedereen is zo snel klaar als ik.'*

2.7.1 Er kan maar één venster actief zijn

In de vorige opgave heb je gezien dat de Titelbalk blauw is als het programma actief is. In Windows kun je met meer vensters werken. **Onthoud:** er is altijd maar één venster actief. Dat betekent dat je met één venster tegelijk kunt werken, bijvoorbeeld een programma om tekst te verwerken. Op de Taakbalk kun je dit zien aan de knop. De knop van een actief programma is een beetje ingedrukt en donkerder van kleur (zie figuur hieronder).



De taakbalk. Hierin zie je 2 knoppen van vensters die geminimaliseerd zijn. Het venster **Prullenbak** is actief. Dit kun je zien doordat de knop is ingedrukt.

Opgave 20.

- Dubbelklik op het pictogram **Deze computer**. Minimaliseer dit venster.
- Dubbelklik op het pictogram **Prullenbak**. Minimaliseer dit venster.
- Wat zie je nu op de Taakbalk? Schrijf dit in je schrift op.
- Welk venster is nu actief? Schrijf dit in je schrift op.
- Klik op de knop van **Deze computer**. Het venster gaat terug naar zijn vorige formaat.
- Klik op de knop van de **Prullenbak**. Allebei de vensters staan nu op je scherm.
- Zorg er voor dat je allebei de vensters helemaal kunt zien.

In de volgende paragraaf ga je verder met deze opgave.

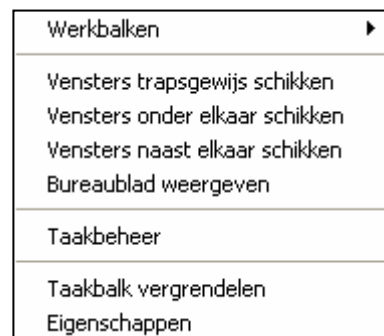
2.7.2 Vensters ordenen

Als je met meer vensters werkt, kunnen de vensters een beetje door elkaar staan. Dat heb je misschien wel in de vorige opgave gezien.

Opgave 21.

De vensters **Prullenbak** en **Deze computer** staan nog op je scherm.

- Klik met de **rechter** muisknop op een leeg plekje in de Taakbalk. Je ziet dan het **snelmenu** hiernaast. Een snelmenu wil zeggen dat je bepaalde dingen sneller kunt doen. Je ziet vier zaken die met vensters te maken hebben:
 - **Vensters trapsgewijs rangschikken**
 - **Vensters onder elkaar schikken**
 - **Vensters naast elkaar schikken**
 - **Bureaublad weergeven**
- Probeer alle mogelijkheden.
- Wat valt je op als je de laatste mogelijkheid gebruikt? Schrijf dit in je schrift op.
- Sluit de vensters **Deze computer** en **Prullenbak**.



2.8 Vragen en opdrachten

Schrijf de antwoorden in je schrift op.

Vragen

1. Noem 3 dingen op die je ziet als Windows is opgestart.
2. Wat wordt bedoeld met 'slepen'?
3. Hoe kun je naar een volgend vakje 'springen' bij invulvakjes (2 manieren)?
4. Hoe kun je een venster sluiten?
5. Omschrijf in je eigen woorden wat een venster is.
6. Kunnen er meer vensters tegelijk op je scherm staan (ja/nee)?
7. Omschrijf in je eigen woorden hoe je een venster van formaat kunt veranderen.
8. Welke 4 symbolen kun je aan de rechterkant in de titelbalk van een venster zien?
9. Hoe kun je zien of een venster actief is (2 manieren)?
10. Noem 2 manieren hoe je vensters kunt ordenen.

Opdrachten

1. Vul het onderstaande schema in.

Keuzevakjes	Aantal mogelijkheden
Rond	
Vierkant	

2. Vul het onderstaande schema in.

Klik	Wat gebeurt er?
1 x klikken met de linker muisknop	
1 x klikken met de rechter muisknop	
dubbelklikken (dit doe je altijd met de linker muisknop)	
1 x op de linker muisknop drukken en ingedrukt houden	

3. In opgave 7 heb je misschien gezien dat het slepen van een pictogram niet lukt. Vraag aan je docent hoe dat komt. Schrijf dit in je schrift op.
4. Dubbelklik op de pictogrammen **Pullenbak** en **Deze computer**. Zie je dezelfde woorden in de Menubalk (ja/nee)? Zo nee, wat is er dan anders?
5. Waarom kan er maar één venster actief zijn?
6. Open de **Pullenbak** en klik op **Bewerken**. Sommige opties zijn grijs en andere zijn zwart. Wat is het verschil hiertussen?

2.9 Wat heb je in dit hoofdstuk geleerd?

Hieronder zie je wat je hebt geleerd. Schrijf in de kolom **Hoe** op hoe je dat kunt doen.

Wat	Hoe
Een pictogram op het Bureaublad openen	
Een venster actief maken	
Een venster afsluiten	
Een venster maximaliseren	
Een venster minimaliseren	
Een venster vergroten of verkleinen	
Kladblok starten	
Slepen met de muis	
Taakbalk verslepen	
Vensters ordenen	

Voortgangscntrole 2		
Datum		Paraaf
Docent		
Advies/opmerkingen		